



# ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

→ (21 Απριλίου 1864 -14 Ιουνίου 1920)

Ο Max Weber υπήρξε ένας από τους κορυφαίους κοινωνιολόγους του 20ου αιώνα. Ήταν Γερμανός κοινωνιολόγος και πολιτικός οικονομολόγος ,του οποίου οι ιδέες άσκησαν επιρροή στην κοινωνική θεωρία ,την κοινωνική έρευνα και γενικότερα στο σύνολο της επιστήμης.

Ο ίδιος υποστήριζε ότι για να γίνει κατανοητός ο κόσμος πρέπει ο κοινωνικός επιστήμονας να καταφέρνει να ερμηνεύσει τη δράση των ατόμων σε συνδυασμό με το νόημα που τα ίδια τα άτομα της δίνουν με βάση τις αξίες τους.

# ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (1)

- ❖ Η **ορθολογικότητα** στη σκέψη του Weber σημαίνει αποτελεσματικότητα στην καλύτερη επιλογή και διαχείριση ,το μέσον για την επίτευξη ενός σκοπού.
- ❖ **Κίνητρο** κατά τον Weber είναι η νοηματικά αποχρώσα συμπεριφορά, δηλαδή η ορθή συνεκτικά ολοκληρωμένη συμπεριφορά.

# ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (2)

- ❖ **Εξήγηση** ορίζεται η σύλληψη του κίνητρου που καθιστά κατανοητό το πράττειν του ατόμου σύμφωνα με το νόημα που του προσδίδει.
- ❖ **Αιτιακή εξήγηση** είναι η διαπίστωση σύμφωνα με τον νόμο των πιθανοτήτων , όταν εξελίσσεται ένα συγκεκριμένο παρατηρούμενο συμβάν ακολουθεί ένα άλλο συγκεκριμένο συμβάν. Είναι ο έλεγχος της κατανόησης που επιτυγχάνεται μέσω της έκβασης της πραγματικής εξέλιξης μιας υπόθεσης και μέσω της σύγκρισης , όσο το δυνατόν περισσότερο περιστατικών του ιστορικού καθημερινού βίου , το οποίο είναι αντικείμενο και συνάμα μία σημαντική αποστολή της συγκριτικής κοινωνιολογίας.

# ΠΡΑΤΤΕΙΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

- ❖ **Πράττειν** είναι η ανθρώπινη συμπεριφορά (ασχέτως αν είναι εσωτερική ή εξωτερική πράξη) , η οποία είναι συνδεδεμένη με ένα υποκειμενικό νόημα.
- ❖ **Κοινωνικό πράττειν** είναι η ανθρώπινη συμπεριφορά ,κατά την οποία το νόημα που του προσδίδει το δρών άτομο σε μία πράξη , λαμβάνει υπόψη του , υπολογίζει και προσανατολίζεται προς τη συμπεριφορά άλλων για την επιτέλεση της.
- ❖ **Νόημα** είναι το περιεχόμενο , το αίτιο και το κίνητρο της πράξης , είναι δηλαδή τα στοιχεία που συνθέτουν και οργανώνουν τα επιμέρους στοιχεία της πράξης ή της συμπεριφοράς του δρώντος ή των δρώντων ατόμων .

# ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΝΟΗΜΑΤΟΣ

Το νόημα μπορεί να είναι :

A) **Πραγματικό** → να προσδίδεται κατά μέσο όρο και κατά προσέγγιση σε ένα δεδομένο πλήθος πιθανοτήτων και σε μία ιστορική περίπτωση προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός που προσανατολίζεται η πράξης.

B) **Υποκειμενικό** → το οποίο εννοιολογικά συγκρατείται σε καθαρό τύπο που δεν πρόκειται για κάποιο αντικειμενικά αληθινό θεμελιωμένο νόημα του δρώντα ή των δρώντων αλλά εννοείται καθαρά μόνο ως τύπος.

# ΟΙ ΙΔΕΟΤΥΠΟΙ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

- ❖ Οι **ιδεότυποι** είναι ένα **εργαλείο** ,ένα μέσο της κοινωνιολογίας και όχι ο σκοπός της. Με τους ιδεότυπους της κοινωνικής πράξης ,της κυριαρχίας ,των «ιστορικών ατομικοτήτων» ,(π.χ καπιταλισμός ,γραφειοκρατία),ο Weber αποπειράται να συλλάβει και να ανασυγκροτήσει τη νοητή δομή των μορφών δράσης ,κυριαρχίας, κοινωνικών θεσμών ,να αποτυπώσει και να αναδείξει την ορθολογικότητα που διέπει τη λειτουργία τους.
- ❖ Αυτό δεν σημαίνει ότι κυριαρχούν ορθολογικά κίνητρα στη συμπεριφορά των ατόμων. Αυτό που προσπαθεί να επιτύχει με τη συγκρότηση ιδεότυπων είναι να συλλάβει την πορεία της συμπεριφοράς του ατόμου προς ένα νόημα ,προς ένα σκοπό.
- ❖ Οι αποκλίσεις που ενδέχεται να παρουσιάζει η παρατηρούμενη συμπεριφορά από τον ιδεότυπο μας προσφέρει τη δυνατότητα να εντοπίσουμε τις αιτίες της απόκλισης ,επομένως να διατυπώσουμε μια αιτιώδη εξήγηση της συμπεριφοράς αυτής.

# ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

Ο Βέμπερ καθορίζει την κοινωνική πράξη σε τέσσερις θεμελιακούς τύπους:

1. Η ορθολογικά προς το **σκοπό** πράξη
2. Η ορθολογικά ως προς την **αξία** πράξη
3. Η αισθηματική η **συγκινησιακή** πράξη
4. Η **παραδοσιακή** μέσω εξοικείωσης η συνήθειας.



- ❖ Αυστηρά ορθολογικά **κατά το σκοπό** δρα όποιος προσανατολίζει το πράττειν του σύμφωνα με το σκοπό σταθμίζοντας ορθολογικά τόσο τα μέσα προς τους σκοπούς, τα αποτελέσματα των σκοπών, και τους διάφορους δυνατούς σκοπούς μεταξύ τους. Το δρών άτομο δεν δρα συναισθηματικά ούτε συγκινησιακά αλλά ούτε και παραδοσιακά. Χρησιμοποιεί στο μέγιστο βαθμό την αρχή του οριακού οφέλους δηλαδή της ήσσονος προσπάθειας για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.
- ❖ Καθαρά ορθολογικά **προς την αξία** το άτομο δρα χωρίς μέριμνα για τα προβλεπόμενα αποτελέσματα σύμφωνα με τις πεποιθήσεις του για κάτι που θεωρεί ότι επιβάλλει το καθήκον, η τιμή, η θρησκεία, η ευσέβεια, η ομορφιά και η ασχέτου είδους σπουδαιότητα μιας υπόθεσης. Το ορθολογικό κατά την αξία πράττειν είναι ένα πράττειν σύμφωνα με προσταγές και απαιτήσεις για τις οποίες ο δρών πιστεύει ότι του έχουν ανατεθεί. Είναι το πράττειν πού, ανορθώνει την αξία, ώστε καταλήγει να είναι ανορθολογικό επειδή στοχάζεται λιγότερο τις συνέπειες.

- ❖ Οι αυστηρά **αισθηματική η συγκινησιακή πράξη** είναι η ανεμπόδιστη αντίδραση σε ένα έκτακτο ερέθισμα. Αισθηματικά και συγκινησιακά δρα κάποιος για την εκτόνωση ενεργών αισθημάτων ανεξάρτητα αν είναι μαζικά η εξιδανικευμένα, όπως στοργή, αφοσίωση, απόλαυση, εκτόνωση, οργή κ.α
- ❖ Η καθαρά **παραδοσιακή πράξη** όπως και η ανακλαστική μίμηση προκαλείται από εξοικειωμένη προδιάθεση, συνήθεια η από μία αδιαμεσολάβητη αντίδραση σε συνήθη ερεθίσματα. Μεγάλο μέρος του εξοικειωμένο καθημερινού βίου προσεγγίζει αυτή την πράξη επειδή ο βαθμός και το νόημα διατηρεί τη δέσμευση στο συνηθισμένο πράττειν. Παράδειγμα τέτοια πράξη είναι η υπακοή και ο σεβασμός στους μεγαλύτερους, και όλες οι αναρίθμητες άλλες παραδοσιακές συνήθειες επιβάλλει το κοινωνικό πράττειν.

# Η ΚΑΤΑΝΟΟΥΣΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Ο Βέμπερ έθεσε ως κεντρικό ζήτημα της κοινωνιολογίας ως κατανοούσας επιστήμης, τη κατανόηση των πράξεων των ατόμων . Για να κατανοήσουμε μια κοινωνία,θα πρέπει να προσεγγίσουμε το περιεχόμενο της δράσης των ανθρώπων που προσανατολίζουν και απευθύνουν τη συμπεριφορά τους σε άλλα άτομα που ανήκουν σε αυτή την κοινωνία.

# ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

- ❖ Η κάθε επιστήμη αγωνίζεται για την προφάνεια. Έτσι η **μεθοδολογία** για την προφάνεια της κοινωνιολογίας ως κατανοούσα επιστήμη έχει χαρακτήρα, κατά βάση ορθολογικό.
- ❖ **Ορθολογικότητα, για τον Βέμπερ σημαίνει αποτελεσματικότητα στην καλύτερη επιλογή και διαχείριση το μέσον για την επίτευξη ενός σκοπού.**
- ❖ Η προφάνεια της κατανόησης ενός νοήματος μπορεί να έχει χαρακτήρα είτε ορθολογικά προφανές (αμοιβαία σχέση λογικών η μαθηματικών εκφράσεων) είτε αναβιωτικό ή συναισθαντικό (αισθηματικό ,καλλιτεχνικό, προληπτικό τρόπο).

# Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΦΑΝΕΙΑΣ

- ❖ **Ορθολογικό προφανές** είναι το πράττειν εκείνο στο οποίο προσδίδεται και κατανοείται διανοητικά καθαρά χωρίς χασμωδίες και αδιαφάνειες.
- ❖ **Αναβιωτικό προφανές** είναι το πράττειν πού αναβιώνει στη συναισθηματική νοηματική συνάφεια του δρώντος ατόμου. Το οποίο έχει σχέση με κάποιους σκοπούς και αξίες, τις οποίες συχνά δεν μπορούμε να κατανοήσουμε με πλήρη προφάνεια
- ❖ Η κατανόηση υπό ορισμένες συνθήκες συναισθαντικά και ο διανοητικός υπολογισμός της επίδρασής τους στα μέσα και στο σκοπό του πράττειν ορίζεται ως **συναισθαντικό προφανές**. Σε αυτή ανήκουν πολλές θρησκευτικές πράξεις και αγαθοεργίες, ηρωισμοί και ενεργά αισθήματα όπως αγάπη, ενθουσιασμό, φιλοδοξία, ευσέβεια, αφοσίωση εκδίκηση, ζήλια και πόθους όλων των ειδών.

# Η ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΑΦΕΙΑ

- ❖ Νοηματική συνάφεια είναι το σύνθετο πλαίσιο της κοινωνικής πράξης, το οποίο συγκροτείται από τις αξίες, τις ιδέες, τα κίνητρα που κινητοποιούν την πράξη.
- ❖ Για την τυπική συγκρότηση της επιστημονικής παρατήρησης, όλες οι προσδιορισμένες συναισθηματικά νοηματικές συνάφειες που χαρακτηρίζονται ως ανορθολογικές συμπεριφορές και επηρεάζουν το πράττειν, ονομάζονται **αποκλίσεις** και καταχωρίζονται ως **διαταράξεις**.

[Ο Βέμπερ θέτει το παράδειγμα του πανικού του χρηματιστηρίου σχετικά με αυτές τις αποκλίσεις]

# Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΙΔΕΟΤΥΠΩΝ

- ❖ Για την κατανόηση αυτών των ανορθολογικών συμπεριφορών ή των αποκλίσεων στην κοινωνιολογία είναι απαραίτητη η κατασκευή ενός ιδιότυπου, δηλαδή ενός αυστηρά ορθολογικού κατά το σκοπό πράττειν και την αυστηρή επιλογή γι' αυτό το σκοπό μέσων.
- ❖ Λόγω της προφανούς κατανόησης αυτού του πράττειν, αυτός ο ιδιότυπος χρησιμεύει ως εργαλείο, ως ένας κανόνας πού μπορούμε να κατανοήσουμε το πραγματικό πράττειν που επηρεάζεται από τις ανορθολογικές όλων των ειδών αποκλίσεις, δηλαδή από την προσδοκώμενη εξέλιξη της καθαρά ορθολογικής συμπεριφοράς.
- ❖ Μόνον σε αυτό το βαθμό και μόνον για λόγους μεθοδολογικής σκοπιμότητας είναι χρήσιμη, η ορθολογική μέθοδος της κατανόησης στην επιστήμη της κοινωνιολογίας.

[ Ο Βέμπερ θεωρεί ότι οι ιδεατοί τύποι δεν υφίστανται στη πραγματικότητα και ως καθαρή μορφή τους συναντώνται σπάνια παρα μόνο στη περίπτωση νόμων και στο πλαίσιο της οικονομίας]

# ΜΟΡΦΕΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

1) **Ενεργηματική** κατανόηση ορθολογικών πράξεων η και σκέψεων όπως παραδείγματος χάρη κατανοούμε εκ του ενεργήματος το νόημα της πρότασης  $2 * 2 = 4$ , η την ίδια την συμπεριφορά ενός ξυλοκόπου η ενός σκοπευτή καθώς και την ανορθολογική ενεργητική κατανόηση συναισθημάτων.

2) **Εξηγηματική** κατανόηση είναι η κατανόηση του κινήτρου του πράττειν. Κατανοούμε για παράδειγμα ότι αυτός που εξέφρασε τη φράση  $2 * 2 = 4$  το έπραξε γιατί τον βλέπουμε απασχολημένο με έναν εμπορικό υπολογισμό ως μία τεχνική καταμέτρησης, η ότι το κίνητρο του υλοτόμου κατανοούμε ότι είναι βιοποριστικό όταν πρόκειται για ορθολογική ενεργητική πράξη ή απλά για να ξεδώσει αν είναι ανορθολογική, ή το κίνητρο του σκοπευτή είναι ορθολογικό αν είναι για εκτέλεση κάποιας εντολής όταν πρόκειται για την άμυνα μιας χώρας από τον εχθρό, η το κίνητρο είναι ανορθολογικό όταν πρόκειται για εκδίκηση ή για εγκληματική πράξη.



# ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΜΟΡΦΩΜΑΤΑ

- ❖ Τα **κοινωνικά μορφώματα** για τον Βέμπερ είναι οι κοινωνικοί θεσμοί, κράτος, εκκλησία, κοινότητα τα οποία δεν είναι τίποτα άλλο παρά **σύνολα κοινωνικών σχέσεων**, που διαμορφώνονται από τις αμοιβαίες προσαρμογές και τις αλληλοπροσανατολισμένες πράξεις και νοήματα των κοινωνικών δρώντων.

# ΟΙ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

Για τον Βέμπερ κατανόηση σημαίνει όλες οι περιπτώσεις της ερμηνευτικής σύλληψης, της νοηματικής συνάφειας, δηλαδή του προσδιδόμενου νοήματος και κινήτρου που προσδίδεται σε μια πραγματική πράξη που λαμβάνει χώρα :

α) σε μια μεμονωμένη ιστορική παρατήρηση,

β) κατά μέσο όρο και κατά προσέγγιση,

γ) η οποία συγκροτείται επιστημονικά ( ιδεοτυπικά ) σε ένα καθαρό ιδιότυπο, που μπορεί να διατυπώνει το πώς θα διενεργούνταν αυτή η ανθρώπινη πράξης σ έναν αυστηρά ορθολογικό κατά το σκοπό πλαίσιο, ανεπηρέαστο από σφάλματα και αισθήματα.

# ΣΗΜΕΙΑ ΚΡΙΤΙΚΗΣ (1)

- 1) **Κριτική στο δομολειτουργισμό** : Δηλαδή κοινωνική σχέση υφίσταται μόνο στην πιθανότητα που υπάρχει μία συμπεριφορά των δρώντων με ένα αμοιβαίο νόημα εντός συγκεκριμένων ιστορικών κοινωνικών πολιτισμικών συνθηκών. Το ότι υφίστανται πιθανότητες αμοιβαίων νοημάτων σημαίνει για τον Βέμπερ ότι οι κοινωνικές σχέσεις είναι ανοιχτές δεν είναι προκαθορισμένες.
- 2) Επίσης, ασκεί **κριτική στην οργανική κοινωνιολογία** η οποία επιδιώκει να εξηγήσει τη θέση και τη συμπεριφορά ενός ατόμου ως λειτουργία και φυσιολογία ενός σωματικού οργάνου που αποτελεί μέρος μιας ολότητας. Αυτή η εξήγηση μπορεί να είναι χρήσιμη όπως λέει στη εξυπηρέτηση σκοπών εποπτικότητας και διατύπωσης λειτουργικών κανόνων - νόμων, αλλά δεν μπορεί να κατανοήσει συμπεριφορές μεμονωμένων ατόμων και την εξήγηση μεμονωμένων γεγονότων.

# Η ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕ ΤΟΝ ΜΑΡΞ

Η αντίθεση του με τον Μαρξ είναι ότι η ουσία της κοινωνικής σχέσης κατά τον Βέμπερ είναι το νόημα που προσδίδουν τα άτομα στις πράξεις τους. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούμε να συλλάβουμε τις κοινωνικές σχέσεις ανεξάρτητα από τα υποκειμενικά νοήματα. Δεν μπορεί να προσδιοριστεί ουσιαστική κοινωνική σχέση ερήμην των ατόμων και των νοηματικών πράξεων που την απαρτίζουν.

Στο πλαίσιο διαφορετικών ιστορικών πολιτισμικών συνθηκών, υφίστανται διαφορετικά νοήματα τα οποία κινητοποιούν διαφορετικές πράξεις και διαμορφώνουν τις κοινωνικές σχέσεις. Επομένως επιστημονική κατανόηση και η εξήγηση των κοινωνικών σχέσεων δεν μπορεί να γίνει υπέριστορικά ερήμην των επιμέρους ιστορικών και πολιτισμικών κοινωνιών.

# ΣΧΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Η ψυχολογία, η οποία έρευνα το επιστημονικό της αντικείμενο με ψυχοφυσική μέθοδο δεν μπορεί να αντικαταστήσει την κοινωνιολογία ως κατανοούσα επιστήμη, διότι δεν ερμηνεύει το ορθολογικό συλλογισμό και το προσδοκώμενο νόημα του πράττειν με μεθοδολογική συγκρότηση.

Η κατανοούσα ψυχολογία μπορεί να είναι χρήσιμη μόνο κατά τη κατανόηση και εξήγηση ανορθολογικών προϋποθέσεων.

# ΣΧΕΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ - ΙΣΤΟΡΙΑΣ

- ❖ Η ιστορία ως επιστήμη επιδιώκει την αιτιακή ανάλυση πολιτισμικών σημαντικών συμβάντων και σημαντικών πράξεων, ατόμων, θεσμών και προσωπικοτήτων. Συγκροτεί τους κανόνες και τις έννοιες της με σκοπό την εξυπηρέτηση ιστορικών πολιτισμικών σημαντικών φαινομένων.
- ❖ Ενώ, η κοινωνιολογία αντλεί το υλικό της ως παραδείγματα από τις πραγματικότητες είτε των ορθολογικών είτε των ανορθολογικών πράξεων που είναι οι σχετικές με την επιστήμη της ιστορίας. Προσεγγίζει τα ιστορικά φαινόμενα και επιδιώκει την κοινωνιολογική εννοιολογική τους συγκρότηση με σκοπό να συλλάβει και να αποδώσει όσο το δυνατόν περισσότερες θεωρητικές ικανοποιητικές έννοιες.

# ΜΑΖΙΚΑ ΚΑΘΟΡΙΣΜΕΝΟ ΠΡΑΤΤΕΙΝ

- ❖ Το πράττειν του μεμονωμένου ατόμου που επηρεάζεται από τη συμπεριφορά άλλων όταν βρίσκεται εντός μιας τοπικά συσσωρευμένης μάζας ονομάζεται **μαζικά καθορισμένο πράττειν**. Σε αυτή την περίπτωση δεν περιλαμβάνεται με την πλήρη έννοια του κοινωνικού πράττειν ένα απλώς ανακλαστικό πράττειν ή μία μίμηση χωρίς νοηματικό προσανατολισμό στο ξένο πράττειν. Αν και η διαφορά εδώ φαίνεται να είναι ρευστή όμως το πράττειν καθορίζεται αιτιακά και όχι εννοηματικά ως προς το ξένο πράττειν.
- ❖ Περιπτώσεις που ο μαζικός καθορισμός και η μίμηση αποτελούν μέρος του κοινωνικού πράττειν είναι όταν ο προσανατολισμός στην ξένη συμπεριφορά λειτουργεί συνήθως ασυνείδητα. Βεβαίως για την κοινωνιολογία έχει μεγάλη σημασία το μαζικά καθορισμένο πράττειν και η ανακλαστική συμπεριφορά όσο έχει και το κοινωνικό πράττειν.
- ❖ Το κοινωνικό όμως πράττειν αποτελεί το κεντρικό δεδομένο της κοινωνιολογίας, το σημείο αναφοράς θα λέγαμε που συγκροτείται η κοινωνιολογία ως κατανοούσα επιστήμη.

# ΣΥΝΟΨΗ (1)

- ❖ Θα μπορούσαμε να πούμε ότι το κοινωνικό πράττειν είναι προσανατολισμένο σε παρελθούσα παρούσα ή μελλοντικά αναμενόμενη συμπεριφορά άλλων. Οι άλλοι μπορεί να είναι μονωμένα και γνωστά άτομα ή ακαθόριστα πολύ και τελείως σε άγνωστη όπως γίνεται στην περίπτωση της ανταλλαγής του χρήματος ως γενικό ισοδύναμο, επειδή προσανατολίζει το πράττειν του ατόμου στην προσδοκία ότι αναρίθμητοι και ακαθόριστοι άλλοι άγνωστοι, είναι στο μέλλον πρόθυμοι να το δεχτούν και αυτοί προς ανταλλαγή. Γενικά η οικονομική πράξη ενός μεμονωμένου ατόμου είναι κοινωνικό πράττειν μόνον εάν και εφόσον λαμβάνει υπόψη του τη συμπεριφορά τρίτων.
- ❖ Δεν είναι κάθε είδος πράττειν περιλαμβανομένου του εξωτερικού κοινωνικού πράττειν με την τηρούμενη έννοια της λέξης . Παραδείγματος χάρη δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εξωτερικό πράττειν όταν προσανατολίζεται σε προσδοκίες και οι συμπεριφορές αντικειμενικών πραγμάτων, όπως επίσης δεν μπορεί να χαρακτηριστεί εσωτερικό κοινωνικό πράττειν όταν το άτομο παραμένει σε περισυλλογή ή σε μοναδική προσευχή .



## ΣΥΝΟΨΗ (2)

- ❖ Κάθε είδους ανθρώπινη επαφή δεν έχει πάντα κοινωνικό χαρακτήρα, παρα μόνο όταν η συμπεριφορά που προσανατολίζεται εννοηματικά στη συμπεριφορά του άλλου. Παραδείγματος χάρη η σύγκρουση δύο ποδηλάτων οι δύο οδηγών αυτοκινήτου είναι ένα απλό γεγονός όπως ένα φυσικό συμβάν, όμως κοινωνικό πράττειν αποτελεί τόσο η προσπάθειά τους να αποφύγουν τη σύγκρουση όπως κι οι μετέπειτα ενέργειες όπως βρισιές, μούτζες, ξυλοδαρμός, η ειρηνική επίλυση μέσω φιλικής δήλωσης ατυχήματος.
- ❖ Το κοινωνικό πράττειν δεν ταυτίζεται με το ομοιόμορφο πράττειν των άλλων και ούτε με κάθε πράττειν που επηρεάζεται από τη συμπεριφορά των άλλων.